

«ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΓΙΟΛΟΓΟΙ»

Εβδομαδιαία έκδοση του Ιερού Ναού
Αγίων Αποστόλων Πέτρου & Παύλου Πεύκης
Τηλ. 2108027738, E-mail: agioi.apostoloi@gmail.com
www.agioiapistoloi.gr

ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022.

Των τριών ιεραρχών, Βασιλείου του μεγάλου, Γρηγορίου του θεολόγου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

*Ιππολύτου ιερομάρτυρος· ανάμνησις της εν Τήνω ευρέσεως της εικόνας της Θεοτόκου·
Αύρας (της και Χρυσής) μάρτυρος.*

έτος 15^ον Τεύχος 636

Το μέτρο, η διάκριση και οι Τρεις Ιεράρχες

Πρωτ. Βασιλείου Ι. Καλλιακμάνη, Καθηγητή Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

α) Οι άνθρωποι του Πνεύματος αναζητούν, σε κάθε εποχή, το μέτρο. Όμως, το μέτρο δεν έχει σχέση με τη μετριότητα, αλλά με την άριστη ποιότητα. Χρησιμοποιείται στην αρχιτεκτονική, τη μουσική, τη φιλοσοφία, την τέχνη, αλλά και άλλες επιστήμες. Στην παρούσα συ-

νάφεια ενδιαφέρει περισσότερο η φιλοσοφική και θεολογική διάσταση του θέματος, που μπορεί να επηρεάσει την πολιτική σκέψη και ευρύτερα την κοινωνία.

β) Ο Αριστοτέλης ορίζει την αρετή ως μεσότητα. Εννοεί τη μεσότητα, όχι με τη μαθηματική έννοια του όρου -δηλαδή, το μισό του 100 είναι το 50- αλλά την πρακτική φιλοσοφία. Μεσότητα είναι η ισορροπία, που βρίσκεται ανάμεσα στις ακρότητες της υπερβολής και της έλλειψης. Λ.χ. η αλαζονεία και η μικροπρέπεια -ως ακρότητες- είναι κακίες, ενώ η μετριοφροσύνη είναι μεσότητα, δηλαδή αρετή. Ανάμεσα στο θράσος και τη δειλία βρίσκεται το θάρρος και η ανδρεία. Ανάμεσα στην παρόρμηση και την αδράνεια βρίσκεται η σύνεση.

γ) Η μεσότητα υιοθετείται από την αγιοπατερική παράδοση της Εκκλησίας ως αρετή και τελειότητα. Γράφει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: Ανάμεσα στις κακίες βρίσκεται η αρετή, όπως το τριαντάφυλλο μεταξύ στυγερών και οξύτατων αγκαθιών.. Ενώ αλλού τονίζει: “Μεσότητα όταν είπω, αλήθειαν λέγω”. Ο Μ. Βασίλειος επίσης, ακολουθώντας την αριστοτελική σκέψη διδάσκει: “Η μεσότης και συμμετρία είναι αρετή, οι υπερβολές και ελλείψεις καταντούν αμετρία και αίσχος”. Ενώ ο ιερός Χρυσόστομος, που θεωρούταν “ακραίος”, υπολόγιζε πάντοτε χωρίς “ίδιον όφελος” και απέβλεπε στη σωτηρία ακόμη και των δικτών του, διακρινόμενος από υπερβολή αγάπης και έλλειψη εκδικητικότητας!

δ) Συναφής όρος στη θεολογία και θεμελιώδης ποιμαντική αρχή είναι η “θεαυγεστάτη διάκρισις”, η οποία ως διαυγής οφθαλμός της ψυχής συνδυάζει άριστα προσωπική και κοινωνική ευθύνη. Το ότι χάθηκε το μέτρο σε παγκόσμιο επίπεδο, διαπιστώνεται εύκολα από τις ετήσιες εκθέσεις Ανθρώπινης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, όπου περιγράφονται τα δεινά της ανθρωπότητας. Και μπορεί στη χώρα μας να βιώνουμε έντονα την κρίση, αλλού όμως τα παιδιά πεθαίνουν από έλλειψη πόσιμου νερού, εμβολίων και γάλακτος!

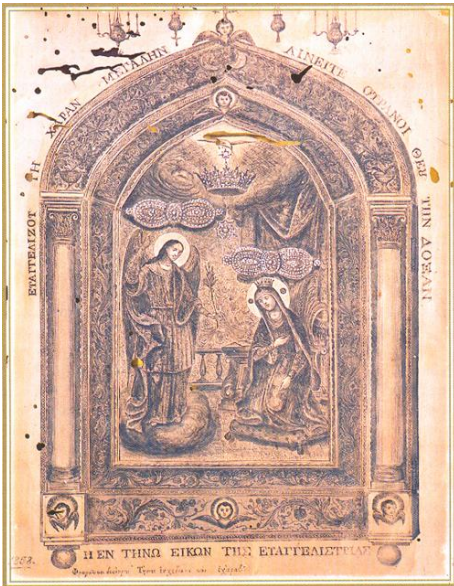
ε) Είναι επίσης εμφανέστατο, ότι το μέτρο χάθηκε και σε εθνικό επίπεδο. Με τις ακρότητες που παρατηρούνται στο δημόσιο βίο και την εύκολη αναπαραγωγή τους από τα λεγόμενα Μέσα Ενημέρωσης, είναι δύσκολο να επικρατήσει η νηφαλιότητα, η κοινή λογική και το μέτρο. Αμετρία και ακρότητες παντού. Ακόμη και στον εκκλησιαστικό χώρο. Κι αυτό συμβαίνει, διότι ο ακραίος λόγος διεγείρει το θυμικό του ανθρώπου και θέλει να εντυπωσιάσει. Προκαλεί πρόσκαιρο ενδιαφέρον και δημιουργεί οπαδούς. Δεν έχει ουσία και δεν λειτουργεί παιδευτικά, αλλά ωφελιμιστικά και καταχρηστικά.

στ) Όταν το 1842 η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών όριζε την τριακοστή Ιανουαρίου ως εορτή των γραμμάτων και της παιδείας, ήθελε προφανώς να αποτρέψει τις ακρότητες των νεότερων χρόνων. Διότι, στη συνέχεια και κάτω από δυσχερείς ιστορικές συγκυρίες, ο ελληνικός λαός βίωνε έναν ιδιότυπο πολιτιστικό διχασμό και αιωρούταν ανάμεσα στην αρχαία Ελλάδα και τη βυζαντινή Ελλάδα.

ζ) Κι επειδή -κατά κανόνα- η άρχουσα τάξη, αλλά και μεγάλο μέρος της ελληνικής διανόησης θέλησαν, αν όχι να διαγράψουν, αλλά να υποβαθμίσουν τη βαθιά ριζωμένη στο λαό μας χριστιανική παράδοση από την παιδεία και να θεωρήσουν τους Νεοέλληνες ως κατευθείαν

απόγονους των αρχαίων Ελλήνων, οδηγηθήκαμε σε πολλά από τα σημερινά αδιέξοδα. Άραγε, σε ποια σχολεία μαθήτευσαν όσοι επαγγέλλονται σήμερα τον νεοπαγανισμό, το δωδεκαθεϊσμό και την τυφλή βία; Σε ποια σχολεία διδάχτηκαν ιστορία, όσοι πρεσβεύουν το νεο-μηδενισμό και απαξιώνουν τη χριστιανική παράδοση, που είναι συνυφασμένη με τη ζωή του λαού μας; Μήπως, τελικά, χρειάζεται να αναστοχασθούμε το μήνυμα της εορτής των Τριών Ιεραρχών, για να βρούμε το μέτρο;

Ανάμνησις ευρέσεως Ιεράς Εικόνας της Παναγίας Ευαγγελιστρίας Τήνου

Στη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της Τήνου, η Μεγαλόχαρη απεικονίζεται σε στάση προσευχής να προφέρει τα λόγια από ένα ανοιχτό βιβλίο. Απέναντί της είναι ο Αρχάγγελος Γαβριήλ που κρατάει στα χέρια του έναν κρίνο ο οποίος συμβολίζει την αγνότητα, ενώ το Άγιο Πνεύμα με τη μορφή περιστεριού κατεβαίνει από τον ουρανό. Τη θεματολογία της εικόνας τη γνωρίζουμε από αντίγραφο, αφού η αυθεντική εικόνα είναι σκεπασμένη από πολύτιμα πετράδια, αφιερώματα που καλύπτουν την παράσταση του Ευαγγελισμού και όχι της Κοιμήσεως, όπως ίσως θεωρούν κάποιοι εξαιτίας της γιορτής τον Δεκαπενταύγουστο.

Η άποψη ότι η Ιερή Εικόνα είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά εδράζεται στην τεχνοτροπία της που θεωρείται παλαιότερη της βυζαντινής περιόδου και ανάγεται στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους. Αρκετοί εκτιμούν ωστόσο ότι είναι μεταγενέστερη. Κάθε χρόνο συρρέουν χιλιάδες πιστοί στον ιερό ναό της Παναγίας της Ευαγγελίστριας. Μπαίνοντας κανείς στον ναό αντικρίζει την εικόνα στα αριστερά σε ένα μαρμάρينو προσκυνητάρι και εντυπωσιάζεται. Την ίδια εντύπωση προκαλούν και τα τάματα των πιστών που μαρτυρούν σε πολλές περιπτώσεις τις παρακλήσεις τους, κυρίως για θέματα υγείας.

Αφιερώματα σε πολύτιμα μέταλλα σε σχήματα από καρδιάς, ζωτικών οργάνων, άκρων ή οφθαλμών. Καράβια, βάρκες, σπίτια και οτιδήποτε άλλο μπορεί να σκεφτεί ανθρώπου νους. Οι πιστοί προσβλέπουν σε ένα θαύμα, μια ανώτερη επέμβαση της Μεγαλόχαρης για να πραγματοποιηθεί η ελπίδα τους. Σε ένα θαύμα σαν αυτό που συνέβη το 1823 και εντοπίστηκε η σπάνια εικόνα, μόλις δύο χρόνια μετά το ξέσπασμα της Επανάστασης. Η παράδοση θέλει τον εντοπισμό της εικόνας να αποδίδεται στο όραμα μιας μοναχής. Το 1822 η αδελφή Πελαγία από την Ιερά Μονή Κεχροβουνίου είδε την Παναγία να της ζητά να βρει μια θαυματουργή εικόνα που ήταν χρόνια θαμμένη στη γη. Λέγεται ότι είδε τρεις Κυριακές το ίδιο όνειρο και παρακίνησε τον Μητροπολίτη της Τήνου Γαβριήλ να οργανώσει ανασκαφές στον αγρό του Αντωνίου Δοξαρά, στη Χώρα.

Οι πιστοί ανταποκρίθηκαν και στις αρχές Σεπτεμβρίου 1822 ξεκίνησαν οι ανασκαφές κατά τις οποίες ήρθαν στο φως τα ερείπια παλαιού ναού του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου. Η Εικόνα δεν βρέθηκε και οι εργασίες σταμάτησαν προσωρινά. Όμως άρχισαν και πάλι λίγους μήνες αργότερα και στις 30 Ιανουαρίου 1823 η αξίνα του εργάτη Δημήτριου Βλάσι από τον Φαλατάδο σπάει στα δύο την εικόνα ανάμεσα στη Θεοτόκο και τον Αρχάγγελο. Λέγεται ότι η Παναγιά είχε φανερωθεί δύο χρόνια νωρίτερα στον κηπουρό Μιχάλη Πολυζώη και του υπέδειξε το χωράφι του Αντώνιου Δοξαρά, αλλά το εικόνισμα δεν βρέθηκε. Η ανακάλυψη της πολύτιμης εικόνας μετά το όραμα της μοναχής θεωρήθηκε μεγάλο θαύμα που συνδέθηκε αναπόφευκτα με την Επανάσταση. Άλλωστε έσπευσαν στο νησί για να την προσκυνήσουν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο Ανδρέας Μιαούλης, ο Νικηταράς και ο Ιωάννης Μακρυγιάννης. Η εικόνα βγαίνει από τον ναό για την περιφορά της τον Δεκαπενταύγουστο.

Στο σημείο που βρέθηκε η εικόνα οικοδομήθηκε ο μεγαλοπρεπής ναός, που αποτελεί το πρώτο σπουδαίο αρχιτεκτονικό έργο του νεοεσταθέντος ελληνικού κράτους. Μεταφέρθηκαν μάρμαρα από τη Δήλο και κάθε φορά που οι εργασίες πάγωναν εξαιτίας του κόστους, έφθανε σαν μάννα εξ ουρανού μια προσφορά από την Τήνο, την υπόλοιπη Ελλάδα ή τους Έλληνες της διασποράς. Έως το 1832 είχε ολοκληρωθεί η ανατολική πτέρυγα και τα τμήματα ανατολικά του καμπαναριού και της κεντρικής εισόδου, ενώ ο ναός περατώθηκε το 1880. Ο ναός συνδέθηκε από την αρχή με τις θαυματουργές ιδιότητες της εικόνας.